

Fañch an Uhel : **Barzonegou**

Roll

Ar pardon

Mona

Ar pardon

(yez Treger)

(Modernnaet eo bet an daore-skriva)

D'an Itron A. Penquer

1

Goude tremen parkou, prajou leun a vleuniou,
Koajou lah ma kane an evned o zoniou,
Ez om degouezet tost, dre eun hent don ha moan,
Da di koz ha santel an aotrou sant Erwan.

Ha me gweled o vond a-raog din eun tammig
Jenovefa Rozell, ar hoanta da blahig
A oufe den kavoud en douar Breiz-Izel.
Ha ken kaer kempennet ! Ouz eun êl 'oa heñvel.

« Demad deoh, Jeno goant ! Jezuz, c'hwi 'zo faro ;
M'ho koulenn ar henta 'vid ober an dañs-tro. »
« Trugarez, Alanig ; mar don-me gwisket kaer,
N'eo ket evid dañsal ; c'hwi a zo eur goapaer. »

« Me a baeo laouen eur hant alamandez,
Mar n'ho kwelan emberr, bleunig a garantez,
En-dro da Jolory¹, ha krig en dorn Gabig...
Gabig 'zo eur paotr koant ; na ruzit ket, merhig. »

II

Kerkent, Jenovefa a ya skañv er vered.
Ar gousperou a oa a-nevez deraouet ;
An iliz a oa leun, ha war ar voundenn hlaz
Evel kalz a re all 'taoulinas 'tal ar groaz.

Indan ar gwez ivin, pe harz er mogeriou,
Diskabell, daoulinet, dre-oll 'oa bagadou
A baotred ha merhed, 'no dorn o chapeledou ;
Med heb levr na welis, kaer 'oe din selled.

Klevet e veze sklêr moueziou ar ganerien,
O skrijal, o youhal pepe hini a-bouez-penn ;
Ha na souezet ket, oll o-doa leinet mad,
Evet nebeudig gwin, ha sistr a-leiz podad.

Dreist-oll 'veze klevet mouez Joll Kerborio,
Hag hini Eflammig a Gerloho.
Setu 'r *Magnificat* ! Sevel a ra pep unan,
Hag e kresk en iliz hag an drouz hag ar han.

Setu 'r prosesion ! Ar hleier 'zo en brall,

¹ Jolory : notenn gand an oberour : nom d'un ménétrier connu dans le pays.

Ken a gren beg an tour, ken 'glever o strakal,
Gand an nerz, koad ar stern. Setu ar banniel braz
O tond dre an nor-dal. Gwelom piou eo ar gwaz.

Robardig ar Manah ! Hennez eo ar hreñvañ
A dud yaouank ar vro ! ober a ra gantañ
Tri salud taol-war-daol : Hennez 'zo eur paotr mad !
Meur a blah warnezañ a dalh o daoulagad.

An eil banniel a zo etre daouzorn Gabig ;
E zellou a bep tu a glask e galonig.
Goude gweled a-leiz merhed gwisket en gwenn,
Koantig oll, koantig oll, gand peb a houlaouenn.

Neuze, a-raog an dez, kalz a êled vihan
A skuill a-hed an hent bleun-burlu ha balan,
Indan treid ar beleg a zoug ar zakramant,
En aour melen, a luh en heol 'vel diamant.

Kleier, taboulinou, a zon uhel ha sklêr,
Ha tennou pistolenn ha fuzul a laosker ;
Tan ha trouz, kruz ha kan ; kan an dud a iliz
A bign beteg Doue, gand *Ora pro nobis* !

War-lerh e teu ar bobl, da genta ar baotred,
Hag ar merhed goude, 'n o dorn eur chapeled ;
Hag e pedont Doue, hag ivez Sant Erwan,
Da gaoud oute truez, da venniga o foan.

Hag en daou du an hent 'eler war ar hleuziou
Paotred ha merhed koant e-touez an oll vleuniou,
Bleun spern ha bleun balan. Bete war ar brankou,
Er gwez, ar vugale a zo a-dorkadou.

Degouezet en dachenn, gand e zorn e-unan,
Ar person a laka an tan er bern balan.
« An tanatd ! an tantad ! ». An oll a youh, a you² !...
Marv e' an tan ; bremañ e' tro ar benviou.

III

O ! setu Jolory diwar e varrikenn
A halv an dud yaouank evid an abadenn !
Kalonig ar merhed a lamm oh hen kleved,
Hag o lagad ivez 'zo birvidig meurbed.

'N em voda a reont oll e-dro d'an dachenn
Kempennet ar haerra, gante oll war o fenn
Koefou dantelezet, ha peurvuiañ ken koant !
En sellou pep hini e weler sklêr he c'hoant.

Ar baotred a dosta, da ober o dibab :

² a you : a youh.

O ! Doue d'o miro euz ar re a ra goap !
Ar re na gavont ket, ar re-ze 'hoarz glaz,
Hag en-kreiz o halon o gwarizi 'zo braz.

Ha bremañ sellet mad ! Pebez da levez !
En despet d'an tommder, ha d'ar poultr, ha d'ar c'hwez,
'Vel ma lammont en êr ! 'Vel ma kemeront poan !
Nan eo ket, me 'oar vad, en enor da Erwan !

Ar zoner ne bad mui, ha kaer en-deus evañ,
E alan 'zo re verr, hag e krier dezañ :
« Son 'ta, soner ! son 'ta ! Rag ken a vo kuzet
An heol n'az-po ket peoh ; ev, son, ha son bepred. »

IV

Hogen ne welan ket Jenovefa neb leh,
Na kennebeud Gabig. Kement-se 'ro din neh,
Rag ne houlan ket koll ar hant alamandez :
Klaskom, eun tu bennag int eet d'ober al lez.

Nag a bobl er pardon ! Koanta da blah aze
Indan ar bod spern-gwenn, war hleuz 'n he hoañze' !
Braoa ma'z eo aze ! boud ganti e karfen !
Eom kuit, rag aon am-eus e trofe din ma fenn.

Jezuz ! 'vel m'eo faro an dud yaouank bremañ !
Setu ar haner dall ! Marteze eo amañ
O havin, o selaou ar ganaouenn nevez
Greet da ziou galonig klañv gand ar garantez.

Nann ! An dall koz a gan eur werz gwall-druezuz,
Eul lestr kollet er mor, dre eun amzer spontuz.
Gwelom, gwelom pelloh. Setu Youenn Gorvel,
'N e hourvez en douvez, mezv 'vel eur porhell !

Nag a dud a drouz indan an dinell-ze !
Red eo lared e vezont oll mezv-dall dre aze.
Aon braz am-eus ma ve, a-raog noz, taoliou-dorn,
Ha goude, marteze, eur re pe dall, pe vorn.

Setu Job Kerival ! « Mar klaskez Annaig,
Ma faotr kêz, goar ez out diweznad eun tammig.
Emañ du-ze d'an neh, kroeg en kazell Frañsez,
Me 'gred ne zisplij ket ar paotr d'ar bennherez.

« Mes te, lar din, d'az tro, ha n'az-teus ket gwelet
Jenovefa Rozel ? » 'Ya da ! rag he havet
Am-eus o vond d'an traoñ, ha n'eus ket c'hoaz gwall-bell,
Da gimidi e ee, me a gred, d'ar chapel. »

« He-unan ez oa hi ? » « Nann, gand he dous Gabig ;
Hag eñ 'oa ken laouen, hag hi ken koantig ! »

« Trugarez ! War o lerh me 'red, hep koll amzer,
Setu an abardaez, ha poent eo mond d'ar gêr. »

« N'emaint ket er chapel : eur bedenn verr d'ar Sant,
Ha goude-ze en hent ! Rag, Jenovefa goant,
M'he have c'hoaz 'n eun tu, ha ganti ho Kabig,
War lez eur wenojenn, pe indan eur bodig. »

« Demad deoh, ma moereb, Gaodig ar Jabadaon !
Laret din pegement e werzet ar hant kraoñ ? »
« Ma Aotrou mad, 'vidoh ne vo 'med tri real ;
Triweh gwenneg 'werzan, heb gaou, d'an oll dud all.

Ar hraoñ 'zo kerraet ; netar ne honeer,
Ha paon 'vez o veva, ken fall m'eo an amzer.
Gwechall, an dud yaouank 'brene d'ar merhed koant,
Gand an ostiz bremañ eh a o oll arhant. »

« Setu aze arhant : tavet, bregouillerez³,
Ha roit din, buan, eur hant alamandez. »
« Doue d'ho pennigo, ha rei deoh chañs-vad !
C'hwi hoh-eus kalon vad, ya, kerkoulz hag ho tad. »

D'ar gêr, d'ar gêr bremañ ! Leun eo an hent a dud,
O tond diouz ar pardon : ha c'hoarz, ha kan, ha brud !
An aluzenn d'ar paour ! D'ar paour-kêz dall ha koz,
Na wel gwell da greisteiz eged da hanternoz ! »

Hennez eo an dall koz Robart Kerbastiou
A ganas din liez gwerziou ha soniou.
« Ya, setu daou wenneg, dall koz, en ho skudell. »
« Bennoz Doue warnoh, gras deoh da veva pell ! »

V

Braoa da abardaez ! « M'ho kwel aze, Laouig !
Kar hoh-eus 'n em guza ; koantig eo da dousig ;
Med lar din heh ano. Perag 'ta ma ruziez ?
Nan eus forz heh ano, koant eo da garantez.

Lar din, d'an nebeuta, ha n'az-teus gwelet
Jenovefa Rozel war-du-ze o vond ? »
« Ema 'paouez tremen ; er penn all d'al lanneg
E tleet he havoud, pe 'barz ar valaneg. »

« Trugarez, ha chañs-vad ! » Son skiltr ar benviou
A deu beteg ennon, gand c'hwez-vad ar bleuniou.
Setu a-dreg ar roz an heol, hag eñ izel :
Gwerz *Kloareg al Laoudour* a ganer du-hont pell.

Piou a welan du-ze indan ar wezenn faou ?
Jenovefa, me 'gred, hag he Gabig, o-daou !

³ bregouillerez : ?

« An avel a zo fresk aze war lein ar roz,
Ha pa vezer diwezd, Jen, ar vamm a groz ?

Med setu peadra d'he lakaad da devel,
Setu alamandez da rei da beb bugel,
D'ar breurig, d'ar hoarig, ha d'ar vamm ha d'an tad :
Kollet am-eus, paea a ran, a galon vad.

Doue da venniga bepred ho karantez,
Ha da roi deoh Gabig da hanter-tiegez !
Na ruziet ket 'vel-se, a-raog ma vo tri miz,
Eh eureujo ho-taou ho person 'n e iliz. »

VI

Brao eo bale bremañ, ha mond dre an hentchou.
Ar gwenojennou leun a hwez-vad, a vleuniou !
Setu o tond, war-lerh, teir flah, teir farodez,
Gand tavañjerou ruz, ha koefou dantelez.

Gwelom eta piou int. « 'Vel ma hastet marhad !
Kalz hent on-eus d'ober, hag an heol 'zo kuzet ! »
Hag ar mammou a groz d'ar plahed diwezd ;
Ar soner 'zo kirieg. » Ar soner ? Nann avad !

« Noz vad deoh koulskoude, ha gras da voud digroz,
Ha da gousked ervad en ho kweleou-kloz ! »
Hag ar plahed en hent, da hasta, da redeg,
A-dreuz parkou, koajou, ha prad, ha balaneg !

Med setu-me ivez degouezet e toull ma dor ;
Fantig, euz ma hleved, a deu hag a zigor,
Hag en noz, dre ma hun, 'welin, c'hoaz ar pardon,
Jeno ha Gabig koant, ha Jolory o son.

Mona

Klemmgan

War lez ar ster, he zreid en dour,
Aezet war ar hlazenn flour,
Eun abardaez Mona Daoulaz
'Oa er prad, indan ar gwern glaz.

Truezuz ha stourt he fenn,
'Oa ar plahig gand heh anken ;
An daerou euz he daoulagad,
Steredennou war yeot ar prad.

War ar skourr eun evnig bihan
'Lavaras neuze dre e gan :
« N' strafuillet ket an dour, plahig,
Er giz-se, gand ho taou droadig ;

Rag n'hellin mui gweled ma skeud,
Na stered an oabl kennebeud :
Selaouet pedenn eun evnig,
N' strafuillet ket an dour, merhig ! »

Monig a lavaras neuze
D'an evn a gomze er stumm-ze :
« N'az-pezh doan, an dour strafuillet
Hebdale pell 'vez sklêr ha nêt. »

Med siwaz ! an deiz ma teuis
El leh-mañ gand Yannig Kariz,
An hini am-eus re-garet,
A ! neuze e oa dit lared :

« O ! na strafuillet, Yannig,
Kalon hag ene ar plahig,
Ne vont⁴ ken glan, ne skeudont⁵ ket
Ar stered, an heol benniget ! »

⁴ vont : ne vezint.

⁵ skeudont : ne skedudint